

מאת: אורי אלון
איורים: מנחם הלברשטט
הוצאה: כתר
קבוצת גיל: גנים צעירים

קללי

"התרנגולים שהפכו לעיזים" הוא עיבוד מודרני לסיפור תלמודי "התרנגולים שהפכו לעיזים" הוא עיבוד מודרני לסיפור תלמודי. לצד המסר הערכי הטמון בסיפור, הוא מפגיש את הילדים עם דמות ידועה מהמקורות. לפני שאת קוראת את הספר עם הילדים כדאי ללמוד על רבי חנינא בן דוסא (בהמשך הדף), להכיר אותו לילדים ולתאר את התקופה בה התרחש הסיפור. אפשר ללבוש בגדים מתאימים ולהציג את עצמך כאישתו של הרבי, תוך ציון אישיותו ואורח חייו, התקופה ההיסטורית בה מתרחשת העלילה ופרטים נוספים שיכניסו את הילדים לאווירה של הסיפור.

העשרה

תוכלי להרחיב את הסיפור ולספר לילדים על אבן הטוען, מעין "אגף מציאות" מתקופת הבית השני תוכלי להרחיב את הסיפור ולספר לילדים על אבן הטוען, מעין "אגף מציאות" מתקופת הבית השני: תנו רבנן: אבן טוען היתה בירושלים. כל מי שאבדה לו אבידה, נפנה לשם וכל מי שמוצא אבידה נפנה לשם. זה עומד ומכריז וזה עומד ונותן סימנין ונוטלה (תלמוד בבלי, בבא מציעא, דף כח, עמוד ב). כך אנו למדים כי בזמן העלייה לרגל לבית המקדש היתה מונחת אבן גדולה בירושלים או בסביבתה, אליה היו מגיעים אנשים שאיבדו או מצאו דבר-מה. אנשים היו עומדים ליד האבן ומכריזים על אבידות. מי שאבד לו חפץ היה מתאר אותו לפי סימנים ייחודיים, ואם הצליח בתיאור המוצא היה מחזיר לו אותו.

קָלְלִי

ומה קורה אצלך בגן?

ומה קורה אצלך בגן? האם יש לכם ארגז מציאות או דרך אחרת להשיב חפצים אבודים? אפשר להעתיק את מנהג אבן הטוען לגן, ולקבוע מקום מרכזי בו יוכלו ילדים להכריז על מציאות ולחפש חפצים אבודים.

שִׁיחָה

זו הזדמנות לשוחח עם הילדים על שמירת חפצים

זו הזדמנות לשוחח עם הילדים על שמירת חפצים, וגם ללמד אותם כי גם היום יש מקומות שאליהם מביאים אנשים דברים שמצאו (למשל, למשטרה או למחלקות אבידות ומציאות במקומות ציבוריים).

מְשַׁחֵק

"משחק הסימנים"

אפשר לשחק את "משחק הסימנים": בזמן שאחד הילדים עוזב את החדר, חבריו בוחרים חפץ בחדר. עם חזרתו לחדר, הילד מנסה לנחש מהו החפץ המוסתר, תוך תיאור החפץ על פי סימנים מזהים.

מְשַׁחֵק

לצייד את הפינה למשחק סוציו-דרמטי בתחפושות ואביזרים

כדאי לצייד את הפינה למשחק סוציו-דרמטי בתחפושות ואביזרים מתאימים כדי לעודד המחזת הסיפור ושילוב תוכנו במשחקי "כאילו" של הילדים.

פְּלִי

השבת אבידות

שיחה בעקבות רגשותיהן של הדמויות בסיפור עשויה לסייע בהעלאת הרגישות של הילדים לחשיבות של השבת אבידות גם בחייהם.

שִׁחָה

מה לדעתם חשב האיש שאיבד את התרנגולת

למרות העוני של משפחתו, ר' חנינא בן דוסא לא שמר לעצמו את התרנגולת ולא ביקש כל תגמול על שמירתה עד שהשיב אותה לבעליה. אפשר לשאול את דעתם של הילדים: האם הם חושבים שהוא התנהג כראוי? למה לדעתם הוא לא ביקש תמורה למעשיו? ומה לדעתם חשב האיש שאיבד את התרנגולת כשנדע לו שרבי חנינא שמר עליה ואף הגדיל את ערכה?

הַעֲשָׂרָה

מי היה רבי חנינא בן דוסא?

מי היה רבי חנינא בן דוסא?

רבי חנינא בן דוסא היה תנא ² חכם מתקופת המשנה, שחי בגליל לפני כאלפיים שנה. הוא היה איש מופלא, ואגדות רבות מספרות על צניעותו ותכונותיו המיוחדות. אף על פי שרבי חנינא ומשפחתו חיו בעוני רב, הוא לא התפתה לקחת את מה שאינו שייך לו, והקפיד מאוד להשיב אבדה לבעליה. הסופר אורי אלון עיבד את הסיפור על רבי חנינא והתרנגולת שהלכה לאיבוד, על פי סיפור קצר שמופיע בתלמוד הבבלי, מסכת תענית, דף כה, עמוד א:

מעשה ועבר אדם אחד על פתח ביתו של רבי חנינא, והניח שם תרנגולין ומצאתן אשתו של רבי חנינא בן דוסא, ואמר לה: אל תאכלי מביציהן. והרבו ביצים ותרנגולין, והיו מצערין אותם. ומכרן, וקנה בדמיהן עזים. פעם אחת עבר אותו אדם שאבדו ממנו התרנגולין ואמר לחברו: בכאן הנחתי התרנגולין שלי. שמע רבי חנינא, אמר לו: יש לך בהן סימן? אמר לו: הן. נתן לו סימן ונטל את העזין

פְּלִי

להתבונן יחד באיורים החינניים
אפשר להתבונן יחד באיורים החינניים שאייר מנחם הלברשטט, ולבקש מילדיכם לספר את הסיפור במילים שלהם. איננו יודעים איך נראה רבי חנינא בן דוסא, אבל אנחנו יכולים לדמיין את אורח החיים באותם ימים ואת הנוף הגלילי. נסו לחפש בתמונות סימנים למקום ולתקופה.

פְּלִי

לחפש את האיור של כל התרנגולים בחצר
מנחם הלברשטט הוסיף באיורים פרטים משעשעים, שאינם מוזכרים בעלילת הסיפור. כדאי לחפש את האיור של כל התרנגולים בחצר. מה הם עושים? האם משהו הצחיק אתכם בתמונה?

שִׁחָה

בסיפור מתאר רבי חנינא את התרנגולים לפי סימנים
בסיפור מתאר רבי חנינא את התרנגולים לפי סימנים: אחד שחור עם כתם לבן, השנייה לבנה עם נקודות זהב.
אפשר לשחק את משחק הניחושים: אחד חושב על חפץ בחדר ומתאר אותו לפי סימנים, והשני מנסה לנחש מהו החפץ. האם ניחשתם נכון?

פְּלִי

האם נמצאה האבדה?
האם פעם אבד לכם או לילדיכם חפץ אהוב? האם נמצאה האבדה? נסו להיזכר יחד איך הרגשתם כשגיליתם שהחפץ חסר או כשמצאתם אותו.

מִשְׁחָק

"איפה התרנגולת האבודה?"

תוכלו לשחק "איפה התרנגולת האבודה?": מניחים את כף היד על דף נייר כך שהאגודל מופרד מארבע האצבעות האחרות, ומשרטטים את קווי המתאר של כף היד. האגודל הוא הראש, והאצבעות הן כנפיים. מוסיפים רגליים, כרבולת ומקור וגוזרים את התרנגולת שנוצרה. אחד המשתתפים מחביא את התרנגולת, ועל המשתתפים האחרים למצוא אותה. המחביא מכוון את המחפשים אל התרנגולת שהלכה לאיבוד על ידי רמזים של "חס" ☒ "קר"

כְּלָלִי

איך לא נאבד דברים שחשובים לנו?

איך לא נאבד דברים שחשובים לנו? כדאי לאפשר לילדים להעלות רעיונות שיסייעו להם לשמור על חפציהם, ולשתף אותם בדרכים שבהן אתם שומרים על חפציקם. כדאי גם ללמד את הילדים על מקומות שאליהם מביאים אנשים דברים שמצאו (למשל, למשטרה או למחלקת אבדות ומציאות במקומות ציבוריים).

הַעֲשָׂרָה

מי היה רבי חנינא בן דוסא?

מי היה רבי חנינא בן דוסא?

רבי חנינא בן דוסא היה תנא ☒ חכם מתקופת המשנה, שחי בגליל לפני כאלפיים שנה. הוא היה איש מופלא, ואגדות רבות מספרות על צניעותו ותכונותיו המיוחדות. אף על פי שרבי חנינא ומשפחתו חיו בעוני רב, הוא לא התפתה לקחת את מה שאינו שייך לו, והקפיד מאוד להשיב אבדה לבעליה. הסופר אורי אלון עיבד את הסיפור על רבי חנינא והתרנגולת שהלכה לאיבוד, על פי סיפור קצר שמופיע בתלמוד הבבלי, מסכת תענית, דף כה, עמוד א:

מעשה ועבר אדם אחד על פתח ביתו של רבי חנינא, והניח שם תרנגולין ומצאתן אשתו של רבי חנינא בן דוסא, ואמר לה: אל תאכלי מביציהן. והרבו ביצים ותרנגולין, והיו מצערין אותם. ומכרן, וקנה בדמיהן עזים. פעם אחת עבר אותו אדם שאבדו ממנו התרנגולין ואמר לחברו: בכאן הנחתי התרנגולין שלי. שמע רבי חנינא, אמר לו: יש לך בהן סימן? אמר לו: הן. נתן לו סימן ונטל את העזין.

עוד פעילויות באתר ספריית פיג'מה www.pjisrael.org